

**Erasmi a Chokier Tractatus iurisdictionis ordinariae in
exemptos, illorumque exemptione ab ordinaria
iurisdictione**

in duos tomos distinct.

I. Scholia in Constitutionem Concilii Lateranensis. II. Conservatorias
Ecclesiasticas quaest. 130. III. Conservatorum Laicorum materiam,
Tribunali viginti duûm virum Leod. adoptatam comprehendens

**Chokier, Érasme de
Coloniae Agr., 1684**

Quæstio 70. Conservatores, an indistinctè possint procedere per censuras
excommunicationum adversus violatores Privilegiorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61908](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61908)

rentes ejusdem ceteri debent esse naturae, qualitaris atque durationis, qua ipsam t
Exemptiones, Rom. cons. 330. col. 4. versic. hoc quidem in 2. arg. cap. super eo de preb. in 6.
l. sed si mori ff. de leg. praest. l. sub conditione §. si ff. de contra tabulas.

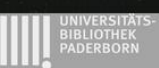
Tum quia manente dispositione principali, inveniunt, quoque dispositiones aliae
omnes ab eadem principali dispositione dependentes, DD. l. cum principalis ff. de
Reg. juris Innoc. d. cap. 2. de novi operis nunt. 6. Calder. d. cons. 14. Idque etiam si Ex-
emptio illi translati essent in aliam Diocesim remotiorem. Non enim est novum ut
quae semel utiliter constituta sunt durent, licet casus ille eveniret a quo initium ca-
pae non poterat, in ambiguis pro dote §. non est novum ff. de Reg. jur. factumque le-
gime retractari non debet, licet postea casus eveniat a quo non poterat inchoari,
cap. factum de Reg. jur. in 6. Denique per mutationem non extinguitur Privilegium
quod est compatibile cum statu immutato, uti ex Seraphino citato jam loco frater
meus ostendit. d. sect. 2. quaest. 10. Non obstat primum argumentum adductum
in oppositum. Quia per ejusmodi translationem exemptiones non admittuntur, uti
de Theneisibus, Lovaniensibus, Arschotanis in aliam Diocesim translati respon-
dit Dominus Wamensis, cons. 63. & 64. a me alio in tractatu laudatus, de Jurisdic-
tionem lib. 3. quaest. 21.

Sed nec secundum, quia si per permutationem Collegiatae Ecclesiae in Cathedra
lem, exemptiones & privilegia corruerent, inductum in gratiam, converteretur in
perniciem atque dispendium, quod juris ratio non patitur, cap. quod ob gratiam de
Reg. jur. in 6. l. quod favore C. de legibus.

Denique r. c. postremum, quia exemptionum causa finalis est quies exemptorum
& favor S. Sedis, scripsi lib. 1. quaest. 1. nu. 17. de Jurisdic. ord. in exempt. Quae quidem
causa finalis cum etiam duret in clero translato in aliam Diocesim durare etiam di-
cenda est praecedens exemptionis concessio. Dispositio enim facta contemplatio-
ne alicujus causae finalis tam diu durat quam diu durat causa illius finalis, l. servus ff.
Dominorum C. de Episcop. & Clericis.

QUESTIO LXX.

Conservatores an indistinctè possint procedere per censuras
excommunicationum adversus violatores
Privilegiorum.

S U M M A R I U M.

1. Iure Pontificio nulla pœna maior est excommunicatione, & nu. 3.
2. Excommunicatio est quadam capitis diminutio, & transitus de familia Dei ad familiam Diaboli.
3. Excommunicationes non debent leuiter decerni.
4. Excommunicatio est extremum remedium.
5. Ordo procedendi ad excommunicationem & an monitio procedere debeat.
6. Aduersus magnates non nisi gradatim procedendum.

Ius Pontificium nullam excommunicatione maiorem pœnam agnoscit, *cap. incipiat* 24. *quest. 3.* & *ca. nihil* *quest. 4. cap. cum ieiunium de heretico*, est enim excommunicatio quadam capitis diminutio seu status mutatio, *Romanius* *inf.* 369. *col. 2.* *Gregorius Sarrus in Thesuro Theologiae Moralis lib. 1. cap. 3.* per quosdam communicatus transit de familia Dei ad familiam Diaboli, *cap. audi* 11. *qu. 3.* nec modò animæ sed & corpori adferri detrimentum, *cap. certum* 24. *quest. 4.* *in* *uiusque* est hominem excommunicare quam eum suffigare, exilio, carceribus, morte damnare, gladio ferire, & immis exurete feris subicere, *D. Augustinus* *in* *corpore & gratia* *cap. 15.* & *in* *lib. 1. contra aduers. legis & Prophet. cap. 17. solm. 22. dist. 22. quest. 1. art. 1. vers. est ergo cap. corripantur* 23. *quest. 4. ubi etiam glo. Rom. d. conf. 369.*

3. Itaque cum excommunicatione jus Pontificium maiorem grauioremque pœnam non agnoscat sitque extremum iurisdictionis & executionis Ecclesiasticæ, quæ post anathematizationem Ecclesia nihil amplius habet quod faciat, inquit Cælestinus Papa *in cap. cum non ab homine de iudicio* *Gregorius Sarrus d. cap. 3. nu. 4.* non debent Conseruatores, ut nec alii iudices Ecclesiastici, faciles esse ad excommunicationem faciendas, *glo. canon in perpetuum* 24. *quest. 3. cap. reprehensibilis de appell. A. 1. cap. Clericos nu. 3. de cohabit. Cler. & mulier. Sarrus d. lib. 1. cap. 14. nu. 3.* sed debent à minoribus pœnis gradatim ad maiores ascendere, & pro modo contumaciæ modum etiam pœnarum augere, & tandem in subsidium ad excommunicationum certiores descendere, *Franciscus cap. quia Pontificali nu. 2. vers. quanto nota de offic. del. in 6. l. 1. Grego. Sarrus d. lib. 1. cap. 14. nu. 2.* Quod & conforme est Concilio Tridentino, *sess. 25. cap. 3. de reform.* In hæc verba.

Quamvis excommunicationis gladius nervus sit Ecclesiasticæ disciplinæ, & ad continendos in officio populos valde salutatis: sobrie tamen, magnaque circumspectione exercendus, est cum expetentia doceat, si temerè, aut leuibus ex rebus incutiar, magis contemni, quam formidari, & perniciem potius parere quam salutem. Quapropter excommunicationes illæ, quæ monitionibus præmissis, ad

finem revelationis, ut ajunt, aut pro deperditis seu subtractis rebus ferri solent, à nemine prorsus præterquam ab Episcopo decernantur; & tunc non alias quàm ex re non vulgari, causaque diligenter, ac magna maturitate per Episcopum examinata, quæ ejus animum moveat, nec ad eas concedendas cujusvis sæcularis etiam magistratus autoritate adducatur; sed totum hoc in ejus arbitrio & conscientia sit positum: quando ipse pro re, loco, persona, aut tempore eas decernendas esse judicaverit. In causis vero judicialibus mandatur omnibus judicibus Ecclesiasticis cujuscumque dignitatis existant, ut quodcumque executio realis vel personalis in qualibet parte judicii propria autoritate ab ipsis fieri poterit, abstineant se tam in procedendo, quam definiendo à censuris Ecclesiasticis, seu interdicto. Sed liceat eis si expedire videbitur in causis civilibus ad forum Ecclesiasticum quomodolibet pertinentibus, contra quoscumque etiam laicos per multas pecunias quæ locis pijs ibi existentibus eo ipso quod exacta fuerint assignentur; seu per captionem personarum, personarum quæ distinctionem per suos proprios vel alienos executores faciendam, sive etiam per privationem beneficiorum aliaque juris remedia procedere & causas definire. Quod si executio realis vel personalis adversus reos hæc ratione fieri non poterit, sitque erga judicem contumacia, tunc eos etiam anatematis mutione arbitrio suo, præter alias pœnas ferre poterit. In causis quoque criminalibus, ubi executio realis vel personalis ut supra fieri poterit, erit à censuris abstinendum, sed si dictæ executioni facile locus esse non possit, licebit judici hæc spiritali gladio in delinquentes uti, si tamen delicti qualitas præcedente bina saltem monitione etiam per edictum id postulet. Nefas autem sit sæculari cuilibet Magistratui prohibere Ecclesiastico judici ne quem excommunicet; aut mandare ut latam excommunicationem revocet sub prætextu quod contenta in præsentio pertineat. sint observata; cum non ad sæculares sed ad Ecclesiasticos hæc cognitio pertineat.

Quæ quidem licet ita generaliter in cujusvis excommunicatione procedant, longe tamen magis procedunt, si agatur de excommunicandis iis, qui aliquo gradu quasi Episcopali honore præcellunt, iis enim deferendum est & primo ingressus Ecclesiæ vel Sacerdotale interdiciendum est ministerium, deinde ab officio suspendendi, denique censura Ecclesiastica aggravandi, *tex. cap. quia Pontificali de off. del. in 6.* Qua de re fufius, *Gregor. Sarrus d. cap. 14. n. 3. & seqq.* idque nisi circumstantiæ loci temporis & personæ aliud exposcant, *Abb. cap. cum in. nu. 8. de usuris Sarrus d. cap. 14. num. 3.*